

Н. П. Бещук, магістрант

Янковець Т. М., канд. екон. наук, доц.

Київський національний університет технологій та дизайну

**ПРОБЛЕМИ ДОСТУПУ СОЦІАЛЬНО НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ
НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ
ВИРІШЕННЯ**

Світ, у якому панують інформаційні технології, що стрімко розвиваються, виявляється недосяжним для більшості молодих осіб на початку дорослого життя. В Україні сьогодні є багато учнів, котрі за своїм статусом у соціумі не можуть дозволити собі подальше навчання у вищому навчальному закладі. Причинами цього є жорсткі рамки виживання та брак сімейних коштів для надання освіти дитині. «У мене є одна перешкода, щоб отримувати знання – освіта», – так говорив Альберт Ейнштейн.

У дійсності кожен з нас прагне мати успішну роботу, з можливістю кар'єрного зростання, щоб забезпечити себе усім необхідним для життя. Молодь прагне навчатися, пізнавати світ, удосконалювати свої знання та навички, прагне, аби мудрі викладачі ділилися з нею власними знаннями та спрямовували на шляху освіти та пізнання. Та, на жаль, не кожен може потрапити у «храм науки».

У кожній країні є вразливі соціальні групи населення, котрі потребують уваги з боку суспільства та держави. Досвід розвинених країн доводить, що захист таких верств населення повинен бути на першому місці у соціальній політиці держави [1, 2].

Уперше питання рівного доступу до освіти було піднято на міжнародному рівні під час проведення Всесвітньої конференції з освіти, яка відбулася у березні 1990 року у м. Джомт'єн (Таїланд). Висновком конференції було прийняття Всесвітньої декларації про освіту для усіх, яка ґрунтується на Декларації прав людини і Конвенції про права дитини. У ній стверджується, що «Кожна дитина, юнак чи дорослий має як людина право на освіту, яка

задовольнятиме його базові освітні потреби у найвищому і найповнішому значенні цього поняття, тобто на освіту, яка дає йому змогу навчитись пізнавати, діяти, жити разом з іншими та існувати». Проте, економічна криза в Україні, суттєве зменшення валового національного продукту примусили Уряд України переглянути стратегію розвитку системи освіти та скоротити освітній бюджет.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку нашої держави рівень освіти для усіх в Україні не відповідає стандартам розвинутих демократичних країн стосовно участі широкої громадськості у формуванні освітньої політики і забезпеченні діяльності шкіл та інших закладів освіти вищого рівня. Також при порівнянні досягнутих Україною результатів у сфері загального розвитку системи освіти, реформування її управління та фінансування, можна переконатися, що вони дійсно поступаються досягненням Польщі та більшості інших країн Центральної Європи [3].

Загалом саме освіта є одним із головних ресурсів сучасного суспільства, прогрес якого базується на вдосконаленні системи знань. Так рівень та якість здобутої освіти, освітні досягнення населення значною мірою визначають структурно інноваційні можливості розвитку економіки та багатьох інших сфер, важливих для людського добробуту. Одним з негативних чинників недосяжності якісної освіти у вищих навчальних закладах є нестача матеріальних ресурсів та зменшення обсягів державного фінансування у зв'язку з нестабільним економічним станом країни. Також більш вираженою є нерівність у доступності вищої освіти в Україні. Адже низька якість навчання у різних регіонах країни, саме у сільській місцевості, зумовлює нижчий рівень знань випускників сільських шкіл, а отже й менші шанси вступу до ВНЗ, ніж мешканців великих міст та обласних центрів [1].

За соціологічними опитуваннями виділено фактори, які перешкоджають молодим людям отримати якісну освіту у вищих навчальних закладах України. До них відносяться: необхідність оплати навчання (79,4%), вимушені хабарі (47,1%), потреба у зв'язках, знайомствах, що можуть сприяти вступу до

успішного ВНЗ (36%), недостатня матеріальна підтримка з боку сім'ї на період навчання (30,6%), недостатньо якісна середня освіта, що може завадити скласти вступні іспити до престижного ВНЗ (31,9%), маленькі стипендії (27,0%), відсутність кредитів для отримання вищої освіти (19,7%).

Тому, через низький рівень добробуту значної кількості населення саме держава повинна переглянути соціально-економічну політику та подбати про збереження доступності освіти, про пошуки додаткових джерел фінансування освітніх витрат. Першими кроками у збільшенні можливостей для цього можуть стати: різноманітні сімейні кредити на освіту; студентські позики; пільги для навчання відповідно до сімейного бюджету; додаткове фінансування з фондів та різних позабюджетних джерел; можливість працевлаштування на неповний робочий день з метою поєднання навчання і роботи [4].

Використана література:

1. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.
2. Моніторингове дослідження: аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод.Фонд дослідж. освіт. політики» ; кер. авт. кол. Т. В. Фініков. – К. : Таксон, 2012. – 54 с.
3. Наказ президента України №344/2013 «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021року» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.
4. Шумаєва С. П. Доступність вищої освіти у США: стан, перспективи, проблеми / С. П. Шумаєва // Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/174/1/dost%20v%20osvity.pdf>.